

Datum 2024-03-27
Diarienummer S2021/06045
Ert diarienummer 2023/0481
Handläggare Josefina Streling

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Boverkets utvärderingsrapport om lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag - Rapport 2023:11

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet tillstyrker de förslag på åtgärder som Boverket presenterar, men vill göra några tillägg. MFD bedömer att Boverket i sin utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag har utelämnat ett antal viktiga faktorer i analysen. Exempel är svårigheterna för äldre och personer med funktionsnedsättning att byta eller flytta till en anpassad bostad och kommunernas brist på anpassade bostäder. Därtill saknas en analys av hur personers privatekonomi påverkar möjligheten till nödvändiga åtgärder och anpassade bostäder. Slutligen vill MFD lyfta de kommunala riktlinjernas eventuella påverkan samt boendesituationen och behovet för särskilda grupper.

Myndighetens övergripande synpunkter

MFD bedömer att Boverkets uppdrag att utvärdera lag (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag är ett viktigt steg för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar i bostaden. MFD ser dock att det finns ett antal faktorer som skulle behöva komplettera Boverkets analys och utvärdering som också kan påverka behovet av att få bostadsanpassningsbidrag.

Situationen för grupper med stora anpassningsbehov

Boverket har i sin utvärdering om lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag utelämnat boendesituationen för grupper med stora anpassningsbehov i bostaden såsom personer med synskada, dövblindhet och hörselskada. Minskade möjligheter till bostadsanpassningsbidrag för dessa personer får en särskilt negativ

påverkan, då behovet av en anpassad boendemiljö är en förutsättning för ett självständigt liv.

Flera faktorer påverkar

I Boverkets bostadsmarknadsenkät från år 2023, framgår att det finns fortsatt stora utmaningar för personer med funktionsnedsättning och äldre på bostadsmarknaden.¹ I bostadsmarknadsenkäten framgår bland annat att många personer har svårt att flytta till en anpassad bostad när de behöver eller önskar göra så.² I Boverkets bostadsmarknadsenkät rapporterar också många kommuner brist på bostäder för personer med funktionsnedsättning samt svårigheter att planera för byggnation av dessa framåt.³ Bristen på möjligheter att flytta eller byta sin bostad medför många gånger ett ökat behov av hjälp i hemmet samt minskade möjligheter till ett självständigt liv. Många personer med funktionsnedsättning och äldre personer får också vård och stöd i hemmet idag, vilket borde påverka behovet av att behöva göra anpassningar i bostaden.

MFD ser ett behov av att Boverket kompletterar utvärderingen med en mer ingående analys av hur den aktuella situationen med bostadsanpassningsbidrag påverkar personer med stora behov av anpassningsåtgärder. Utvärderingen bör också inkludera hur den nuvarande situationen slår mot personer som av olika skäl inte har möjlighet att byta bostad eller flytta till en anpassad sådan. Därtill borde undersökas vilka åtgärder som krävs för att personer lättare ska kunna få bostadsanpassningsbidrag.

Sämre privatekonomi påverkar

Personer med funktionsnedsättning har en lägre disponibel inkomst än den övriga befolkningen⁴, vilket påverkar samtliga delar av deras liv. Den ekonomiska situationen påverkas bland annat av svårigheter att både etablera sig och bli kvar på arbetsmarknaden.⁵ Privatekonomin försvåras många gånger ytterligare i samband med sjukersättning eller ålderspension.

¹ Boverket, 2023. [Bostadsmarknadsenkäten 2023 - Boverket](#) – hämtad 2024-03-11.

² Ibid.

³ Boverket, 2023. [Fortsatt många kommuner med underskott på bostäder för personer med funktionsnedsättning - Boverket](#) – hämtad 2024-03-11.

⁴ Statistiska centralbyrån, 2022. [Sämre ekonomi för personer med funktionsnedsättning \(scb.se\)](#) – hämtad 2024-03-20.

⁵ Myndigheten för delaktighet, 2019. Ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning, Rapport 2019:8. [Ekonomisk jämställdhet för kvinnor med funktionsnedsättning \(mfd.se\)](#) – hämtad 2024-03-13.

Enligt statistik från SCB har många personer med funktionsnedsättning svårt att betala hyran.⁶ Då allmännyttans bostadsbestånd i stor utsträckning består av äldre bostäder, är många bostäder sällan anpassade. Vanligt är exempelvis att det saknas hiss i äldre hyresbostadshus. Detta leder i sin tur till ett större behov av bostadsanpassningar, än i exempelvis nyproducerade hyresrätter. Dock är sällan dessa bostäder tillgängliga för personer med sämre ekonomi, på grund av mycket högre hyresnivåer.

Bristen på anpassade bostäder och den långväga trenden med färre beviljade ansökningar om bostadsanpassning, ställer högre krav på individen att själv lösa sin situation. Att bekosta nödvändiga hjälpmedel eller anpassningar i hemmet, är dock inte möjligt för många äldre och personer med funktionsnedsättning, som redan nämnts. Boverket bör därför fördjupa sin analys om verkningfulla åtgärder för att underlätta för dessa grupper att kunna få bostadsanpassningsbidrag utifrån behov.

Kommunala riktlinjer påverkar vem som får bostadsanpassningsbidrag

Enskildas tillgång till olika LSS-insatser påverkas många gånger av kommunala riktlinjer⁷. För att stärka analysen om minskningen av bostadsanpassningsbidrag bör Boverket se över i vilket utsträckning kommunala riktlinjer används för beviljande av bostadsanpassningsbidrag samt hur dessa kan påverka möjligheten att få bidraget. Kommunala riktlinjer är inte heller alltid offentliga vilket kan försvåra insynen i handlägningsprocessen av bostadsanpassningsärenden och även försvåra för enskilda att överklaga ett avslagsbeslut.

Myndighetens synpunkter på Boverkets förslag

MFD tillstyrker Boverkets förslag på åtgärder. MFD bedömer att förslagen bör kunna stärka möjligheterna för vissa personer med funktionsnedsättning att beviljas bostadsanpassningsbidrag. Dock ser MFD ett behov av ytterligare åtgärdsförslag för att fler personer ska kunna beviljas bostadsanpassningsbidrag och för att de föreslagna åtgärderna ska bli så träffsäkra som möjligt:

- **Kommunen bör kunna bistå både den enskilde och fastighetsägare eller hyresvärdar med hjälp och stöd i ansökningsförfarandet.** Detta är viktigt för att personer med funktionsnedsättning ska kunna få nödvändigt stöd, utifrån individuella behov. Detta för att säkerställa att båda parter har tillgång

⁶ Ibid.

⁷ Ola Segnestam-Larsson och Magnus Tideman, 2023. Kommunala riktlinjer för LSS-insatser – en uppföljning, Marie Cederschiölds Högskola, arbetsrapportserie nummer 105. [FULLTEXT01.pdf \(diva-portal.org\)](#) – hämtad 2024-03-12

till viktig information samt att nödvändiga intyg är på plats när ansökan skickas in. Detta förslag är viktigt då avsaknaden på intyg är en vanlig orsak till att ansökningar om bostadsanpassningsbidrag avslås.

- **Fastighetsägare och hyresvärdar bör vara skyldiga att skriftligt motivera avslag på ansökningar om bostadsanpassningsbidrag, reparationsbidrag eller återställningsbidrag, med hänvisning till diskrimineringslagen.** Detta då förekomsten av många undantag och stor flexibilitet i bostadsförmedlingssystemen samt avsaknaden på förutsägbarhet och transparens kan leda till diskriminering av hyresgäster.⁸ Utan att fastighetsägare och hyresvärdar behöver redogöra skriftligt för sina skäl att avslå en ansökan, ökar också risken för att handläggningen av bostadsanpassningsbidrag blir godtycklig. Detta innebär i sin tur en ökad risk för att personer med funktionsnedsättning, äldre eller personer med sämre ekonomi att diskrimineras på bostadsmarknaden.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Annika Streiler och utredare Josefina Streling (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén

⁸ Diskrimineringsombudsmannen (DO), 2022. Diskriminering vid tillhandahållande av hyresbostäder. [Diskriminering vid tillhandahållande av hyresbostäder | DO](#) – hämtad 2024-03-06